

ací la rima invita a pronunciar *kompłé(i)š*, cal tenir en compte que llavors la *x* es devia pronunciar *š* fins en mots molt savis on després ha quedat com a *ks*: el verb *vexar* és *veixen* en el mateix Ausiàs en LXXXVII, 297; LX, 7; XX, 15.

DERIV.: *Complexitat*. *Complexat* (Eiximenis, *D*Ag., encara que sembla funcionar com un substitut de *complex*, presenta un sentit més afí al de *complexió*). El cultisme derivat d'aquesta arrel que primer prengué peu en la llengua és *complexió* [S. XIII], del ll. *complexio*, -onis, 'conjunt, acoblament, encavallada', 'complexió, temperament': «lo rey En Jachme --- si bé tot s'era malalt forment e de febla *complecció* <*complicció* altres mss.>, no-n parech en l'anar, car comensà d'anar a peu tost e hivàs ---», Desclot, § 134 (NCL. IV, 88.24); «vella e de ffeble *complecció*», Llull (*Blanq.* I, 138.18); «la fêmbre era de flêble *complaciô*», *Questa de Reixac* (158.4); *complexió* L. d'Aversó I, 298; BMetge, *Somni* (Riq., 180.9); Busa-Nebri.; -eccio Bocci, 399. *Complexionar* (Llull), -onat (Llull: «l'infant havia bona dida e ben *complexionada*», Muntaner, § 268, Casac. VII, 55.16).

Perplex [S. XVII], pres del ll. *perplexus* 'entrellaçat, entortolligat', 'sinuós', 'embullat', altre derivat de *plectere*, amb prefix intensiu *per-* [«*perpleix* o *dub-tôs*: haesitans ---», *D*To., 1640; *perplexo*, Lacav., Belv.]; *perplexitat* [*D*To., 1640]. De *plectere* directament: ll. *plexus*, -ūs 'teixit, entortolligament', d'on *plexe* [plexo, 1868, *SLitCosta*, amb els cpts. *plexiforme*, *plectoneuritis*]. De la mateixa arrel en la seva correspondència grega, s'han format els cpts. *plectorita* [1868, id.] i *plectògnats* (corregir l'err. tip. *pletoògnats* en el *D*Fa.).

Complicació, *complicar*, V. *plegar* *Complice*, *complicitat*, V. *plegar* *Complidament*, *complidor*, *compliment*, *complimentar*, *complimentós*, *complir*, *complit*, V. *omplir*

COMPLOT, del fr. *complot* id. [Ss. XII i XIII], relacionat amb l'angl. *plot* [S. XVI, però en part S. XI], tots dos d'origen incert; cf. *DCEC*. □ 1.ª doc.: Lab. 1839.

DERIV.: *Complotar*. *Complota*.

Compodrir, V. *podrir* *Compondre*, *componedor*, *component*, V. *pondre* *Comport*, V. *portar* *Comporta*, V. *porta* *Comportable*, *comportament*, *comportar*, *comportivol*, V. *portar* *Composa*, *composar*, V. *posar* *Composició*, *compositor*, V. *pondre* *Composol*, *perdre es* ~ 'anar desorientat' men. (Ciutadella, *BDLC* x, 1918, p. 28, omès en *AlcM*) si no és malentès de Mn. Alcover, o err. tip., potser encreuament d'un **compassol* (cf. *perdre el compàs*, *AlcM*, s. v. *compàs*, § 3) amb *composar*, *compondre's* (cf. *AlcM*, §§ 2c, 3) *Compost*, *composta*, *compostar*, *compositor*, *compostura*, V. *pondre* *Compota*, *compotera*, V. *pondre*

COMPRAR, del ll. vg. **COMPĒRĀRE* id., ll. *COM-*

PĀRĀRE 'fornir, adquirir', derivat de *PĀRĀRE* 'preparar', 'proporcionar, adquirir'. □ 1.ª doc.: des 1045; S. XIII, Llull.

«Pagar los deutes, los quals devien per rahó de un castell que havien *comprat*», «lo cabiscol ha molt blat ajustat, e vol-lo vendre per ço que *compre* un castell a son nebot», Llull (*Blanq.*, NCL. II, 13.3, 80.11). En els docs. mig-llatins de la nostra terra ja apareix alguns cops la forma romànica, des del període arcaic, de vegades encara adornada amb desinències llatines: «*ipsum alodem --- que compravi de Guitard*», a. 1045 (*Cart. de Sant Cugat* II, 582, p. 247). A l'Edat Mitjana és notadora l'acc. figurada 'pagar car, expiar' (correlativa de *car-vendre* 'fer pagar car' tan corrent en les Grans Cròniques, etc.): «lo maestre malvat, qui puy *comprà* sa errada, hac gran plaer d'açò que feyt hac», *Senescal d'Egipte* (NCL. XLVIII, 149).

En el fons aquí i en altres accepcions tenim la conservació del significat amplíssim del llatí clàssic *COMPARARE* que (a diferència de *emere*) era, en general, 'adquirir', i és comprèn, doncs, que podia assumir altres sentits que impliquen adquisició sense que sigui amb quitança pecuniària, com es veu millor per certs usos de llenguatges molt afins a la nostra llengua, com el gascó antic: «*formadgere comrade*» és una «*fromagerie affermée*» en un doc. bigordà de 1384 (*Livre Vert de Benac*, 109, 111), i en un altre de 1339 es parla no sols d'una «*formadgere conrade* per un an», sinó també de «*comprar* la herbe del port d'Ossere per un an» (tot i que només s'havia llogat aquell pasturatge per engegar-hi el bestiar) (ibid., 150, 151). La innovació semàntica consistent a fer-lo sinònim de *emere*, ajudada sens dubte pel fet que aquest verb, massa curt, s'anava fent incòmode, s'havia posat en marxa, endemés, ja en el parlar familiar de l'Antiguitat; en particular s'observa que, allà on la Vulgata va posar *emere*, la Bíblia Itala, de llenguatge més vulgar, usa *comparare* (Denk, *ALLG* XIV, 381; Pirson, *KJRPh*. IX, I, 58), que això ho repeteixen escriptors cristians del S. V (Salvianus) i potser ja es troba en un contemporani de Plini el Jove (Kroll, *La Sint. y la Enseñ. del Lat.*, p. 59), i que en tot cas ho trobem en una vintena d'inscripcions de la primèria del S. V, una d'elles de la fi del IV (Densușianu, *ALLG* XI, 275). Quant a la variant fonètica *COMPERARE*, és la que ens obliga a postular la fonètica de totes les llengües romàniques: inequívocament oc., cat., cast., port. *comprar*, en els quals l'evolució fonètica normal hauria conservat la *A* si aquesta no s'hagués debilitat prèviament en -E- obeeint a una llei fonètica del llatí arcaic; és natural que en un cas així, on s'hi oposava una forta tradició literària, i on recolzava encara en el sentiment viu de la composició amb *parare*, fins els escriptors poc savis es resistissin a usar un vulgarisme tan fort en els textos, i tanmateix es troba la *e* almenys algun cop en el derivat *comperator* (en un papirus de c. 570, *ThLL* III, 2009.21).

Bastant d'extensió dialectal té la metàtesi *crompà(r)*, tot i que avui ha anat quedant relegada com a vulgarisme propi del domini ross. i d'importants comar-